

Месечен преглед од следењето на Поглавјето 23 - правосудство, борба против корупција и темелни права - февруари 2017 година -

I ПРАВОСУДСТВО

1. Независност

Повторно прераспределување на судии во Основниот суд Скопје 1

Продолжуваат прераспределбите во Основен суд Скопје 1. По распределувањето на 9 судии во периодот септември-октомври 2016 година од страна на претходниот претседател на Судот, овој февруари в.д. претседателката на Основниот суд Скопје 1 Татјана Михајлова донесе одлука за распределба на дваесетина судии од кривичниот во прекршочниот оддел. Дел од судиите се беа распределени надвор од нивниот претходен оддел, а некои на пониски позиции. Мнозинството судии поднесоа приговори до Врховниот суд. Дел од медиумите го протолкуваа овој потег како нарушување на независноста на работата на судот, со оглед на тоа што прераспределените судии работеле на предмети на Специјалното јавно обвинителство кое има историја на исклучително тешка соработка со Судот.

Дел од распределените судии се едни од ретките кои донеле позитивни одлуки по барањата за претрес или мерка притвор на СЈО, како и дел од 15 судии кои преку петиција ја критикуваа работата на претходниот претседател Владимир Панчевски. Со ова бројот на распределени судии во Основен суд Скопје од септември 2016 година до сега е околу 30. Судот реагираше на написите на медиумите велејќи дека е зачуден од заинтересираноста на поединци за прераспределбата и објавувањето на невиности. В.д. претседателката постапила во рамки на нејзините законски овластувања и сите судии во Судот биле избрани како судии во Основен Суд Скопје 1, а не во посебни оддели.¹ Според Судот, не се работи за никаква „чистка“ на „неподобни“ судии, туку за дел од активностите во рамките на Годишниот распоред.

Отворена постапка на ОЈО за случај за злоупотреба на финансиски средства во изборна кампања

Неколку медиуми објавија дека ОЈО Скопје отворило постапка против СДСМ (повикувајќи се на извори од истата партија) за злоупотреба на финансиски средства во изборната кампања за Предвремените парламентарните избори. Според медиумите, Основното јавно обвинителство - Скопје отворило постапка против „едно лице организатор на изборна кампања и други лица“, како и против правно лице за кривично дело злоупотреба на средства за финансирање на изборна кампања. Во соопштението на Јавното обвинителство е извесно е дека се работи за политичка

¹ <http://www.osskopje1.mk/Novosti.aspx?novost=591>

партија.² Информациите беа објавени во речиси исто време кога СЈО испрати покани до околу 200 лица во Охрид, претежно членови и симпатизари на ВМРО-ДПМНЕ, да дадат искази како сведоци во рамките на предистражна постапка, во која, според засега неофицијални информации, се истражуваат донатори и донации на ВМРО-ДПМНЕ и евентуални злоупотреби поврзани со нив.

ОЈО Скопје извести дека постапката е отворена уште во 2016 година и дека се води неселктивно и независно од постапките на други надлежни органи. Од ОЈО известуваат дека при постапување по кривична пријава поднесена од надлежна институција. Делата за кои е отворена постапката се во врска со употреба на недозволиви средства за изборна кампања и давање на лажни податоци во финансиските извештаи. Според ОЈО, досега е прибрана материјална документација и релевантни писмени докази, како и дека се сослушани над 70 лица сведоци.

Покренати предистражни постапки за кривични дела против изборите

Основното јавно обвинителство за гонење организиран криминал и корупција извести дека спроведува предистражни постапки за утврдување на постоење на основи на сомневање за организирано извршени кривични дела против изборите и злоупотреби на службените овластувања во вршење на функцијата од страна на поранешни високи функционери на МВР на РМ и други физички и правни лица од Скопје, Куманово и Струмица.³ Делата за кои се водат постапките се наводно вршени во текот на 2014 и 2016 година. Според Обвинителството, постојат основи на сомнение дека лицата вршеле влијание врз начинот на гласањето преку различни форми за време на изборите.

Непристрасност

СЈО поднесе жалба против издвојување на доказите во предметот „Општина Центар“

СЈО извести дека Основниот суд Скопје 1, постапувајќи по повод нивниот обвинителен предлог за насилството во Општина Центар донел решение за издвојување на дел од доказите предложени од СЈО. СЈО ја извести јавноста дека до Апелациониот суд Скопје е поднесена жалба на решението на Судот, поради суштествена повреда на Законот за кривична постапка.⁴

Обвинителки од СЈО санкционирани поради непочитување на Судот

Судијката Татјана Михајлова го прекина последното судско рочиште за назначување и извршување на насилствата во Општина Центар, откако обвинителките од СЈО Катица Јанева и Фатиме Фетаи ги казни со по 2.000 евра поради „елементарно непочитување на судот“. Првата казна од 1.000 евра

² <http://jorm.gov.mk/?p=3852>

³ <http://jorm.gov.mk/?p=3872>

⁴ <http://www.jonsk.mk/2017/02/03/поднесена-жалба-против-издвојување-н/>

на обвинителката Фетаи беше изречена откако таа ја обвини судијката Михајлова за интелектуален фалсификат во записникот од претходното рочиште и дека ќе покрене кривична постапка против неа. Јанева доби иста казна откако на судијката и потенцираше дека не ги заслужува титулите судијка и в.д. претседателка на Судот и дека не знае да води записник. Потоа двете обвинителки одново ја обвинија судијката за интелектуален фалсификат по што беа казнети со по уште 1.000 евра, или вкупна казна од 4.000 евра.

Ова е прв случај во историјата на Основниот суд Скопје 1 судија да казни јавен обвинител за непочитување на судот. Од СЈО објавија дека ги обжалиле одлуките на судијката Михајлова пред Апелациониот суд. Според Судот, во 72 годишната историја на институцијата не бил посведочен ваков напад врз судија, Судот и судската власт во државата воопшто.⁵ Судот го оцени однесувањето на обвинителките како дрско и крајно непрофесионално и смета дека Јанева и Фетаи го злоупотребиле правото на збор и го погазиле секој принцип од кодексот на јавно обвинителска етика.

Компетентност

Судски совет го исполнува стандардот МКС EN ISO 9001:2015

Во текот на 2016 година Судскиот совет на Република Македонија го вовеле стандардот МКС EN ISO 9001:2015 - Системот за управување со квалитет - Барања. Од Советот известуваат дека од страна на сертификационото тело ИНТЕРЦЕРТ била извршена проверка во декември 2016 година и констатирало дека Судскиот совет го исполнува стандардот МКС EN ISO 9001:2015.⁶

Судски совет – 245-та⁷, 246-та⁸ и 247-ма⁹ седница

Судскиот совет одржа три седници на кои беа донесени повеќе одлуки за престанување на функција судија поротник и тоа во повеќе основни судови низ државата, како и одлуки за избор на нови судии поротници. Спроведено е разгледување и оценување на извештаите за работата на судовите во Република Македонија за четвртото тромесечие за 2016 година. Констатирано е дека судовите работеле ефикасно бидејќи го совладале приливот на предмети.

СЈО бара вклучување во обуките на Академијата за судии и јавни обвинители

⁵ <http://www.osskopje1.mk/Novosti.aspx?novost=592>

⁶ <http://www.ssrn.mk/Novosti.aspx?novost=494>

⁷ <http://www.ssrn.mk/Novosti.aspx?novost=491>

⁸ <http://www.ssrn.mk/Novosti.aspx?novost=493>

⁹ <http://www.ssrn.mk/Novosti.aspx?novost=496>

СЈО до Академијата за судии и јавни обвинители „Павел Шатев“ упати барање за продлабочување на соработката. Во барањето СЈО наведува дека Академијата врз основа на законските пропишани обврски има должност да остварува професионална соработка и со ова Јавно обвинителство и да го вклучи во обуката, исто како и останатите Јавни обвинителства.¹⁰

Поважни судски постапки

„ПОТКУП“

На 23.02.2017г. беше закажано судењето „Поткуп“ - КОК 62/16, во кое како обвинет се јавува г. Зоран Заев за кривично дело „Примање поткуп“. Расправата беше одложена поради отсуство на обвинетиот. За ова отсуство, од страна на бранителот на обвинетиот беа доставени докази, кои судот побара да бидат преведени на македонски јазик и повторно доставени до судот. Исто така од страна на судот до бранителите во меѓувреме било доставено и решение за изземање на јавниот обвинител во овој предмет. Следната расправа е закажана за 03.04.2017г.

„ОПШТИНА ЦЕНТАР“

На 22.02.2017г. се одржа расправа по предметот познат како „Општина Центар“ во кој како обвинет се јавува г. Никола Груевски заедно со уште 15 свои соработници за кривично дело „Насилство“. Пред почетокот на расправата, судијката која го суди овој предмет беше обвинета за „интелектуален фалсификат“ од страна на СЈО поради направени измени во писмениот записник кои не кореспондираат со она што било кажано на претходната расправа односно што го има на аудио-визуелните записи од расправата.¹¹ По ова двете обвинителки од СЈО беа казнети со парични казни од по 2.000 евра за непочитување на Судот. Претставничките на СЈО инсистираа да го остварат своето законско право и да добијат примерок од снимката како би го докажале ова нивно тврдење и би поднеле кривична пријава против судечкиот судија. По донесените решенија за казнување на обвинителките, судот го достави цел предмет до Советот на јавни обвинители по „аналогијата“ дека овој Совет е одговорен и надреден за работењето на СЈО.

„ЗОРАН БОЖИНОВСКИ“

На 22.02..2017г. беше одржано судењето по предметот КОК-79/16, во кој како обвинет за кривичните дела „Злосторничко здружување“ и „Шпионажа“ се јавува новинарот Зоран Божиновски. На ова судење распрашан беше оштетениот како сведок на обвинителството, кој во

¹⁰ http://www.jonsk.mk/wp-content/uploads/2017/02/Dopis_ASJO.pdf

¹¹ <http://all4fairtrials.org.mk/wp-content/uploads/2017/02/%D0%9A%D0%BE%D0%B3%D0%B0-%D1%81%D1%83%D0%B4%D0%BE%D1%82-%D0%B5-%D0%BE%D0%B1%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B5%D1%82.pdf>

својот исказ се повикуваше на некои преписки, за кои од страна на обвинетиот веднаш беше побарано да се достават како доказ, меѓутоа во недостаток на поседувањето на документите во оригинал, предлогот беше одбиен. Обвинетиот исто така побара и да му се овозможи увид во предметот со присуство на адвокат, кое барање судот одговори дека ќе го овозможи до почетокот на следното рочиште. Беше нотирано дека судечката судијка при давање на исказ на сведок се однесуваше како да е на сила стариот Закон за кривична постапка. Со новиот ЗКП се измени природата на кривичната постапка која од инквизициска се преиначи во акузаторна постапка, што значи дека судиите треба да се стават во улога на неутрални арбитри и да внимаваат на спроведувањето на постапката. Беше забележано дека судијката отстапуваше од своите овластувања да интервенира со барање за појаснување на дел од исказот на сведокот, т.е. нејзините интервенции повеќе наликуваа на прашања кои го наведуваат сведокот. Следното судење е закажано за 06.03.2017г.

„ДИВО НАСЕЉЕ“

Расправите по предметот КОК.бр.127/15, во јавноста познат како „Диво Насеље“, во текот на месецот беа отворени за јавноста и се сослушуваа обвинетите. На последната одржана расправа беше распитан третообвинетиот за факти и околности кои се однесуваат на времето и местото за кога се претпоставува дека е сторено делото. Во овој предмет на обвинетите им се суди за кривичните дела „Тероризам“ и „Терористичка организација“. Следните расправи се закажани за 03.03.2017, 09.03.2017, 13.03.2017, 17.03.2017, 21.03.2017, 23.03.2017 и 29.03.2017.

II БОРБА ПРОТИВ КОРУПЦИЈА

Нова истражна постапка на СЈО „ТРУСТ“

СЈО пред јавноста ја претстави новата истражна постапка против правните лица „Транс Мет“, „Силекс неметали СТ“ и „ВАТО“ од Студеничани за фалсификувани документи за учество на тендер на Електрани на Македонија (ЕЛЕМ).¹² Според обвинителката Фатиме Фетаи, новата истрага ќе покаже до каде одела борбата за добивање тендери и како конзорциум со фалсификувана документација добил тендер и анекс на договор во вредност од 1.060.000.000 денари или 17.235.772 евра. Истрагата е покрената од три разговори, од кои два не се објавени, а се работи за ископ на јаглен од Суводол во Битола, за потребите на РЕК Битола, при што осомничени се управителот на Трансмет, второосомничен е управителот на Силекс неметали и трето осомничен е управителот на „Вато“ ДОО – Студеничани кои склучиле договор од ЕЛЕМ. Осомничените се

¹² <http://www.jonsk.mk/2017/02/28/%D0%B8%D0%B7%D1%98%D0%B0%D0%B2%D0%B0-%D0%BE%D0%B4-%D0%BF%D1%80%D0%B5%D1%81-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D0%B8%D1%98%D0%B0-2/>

теретат за фалсификување на тендерска документација врз основ на која го добила тендерот и стекнале противправна имотна корист. Обвинителството поднесе и барање за притвор за Сеад Кочан, сопственик на фирмата „Транс Мет“ и за Василије Авировиќ, поранешен управител на фирмата „Силекс нематели СТ“, првоосомничениот и второосомничениот во случајот. Според СЈО, постои опасност осомничените да ги уништат доказите или да креираат фалсификати во тендерската документација.

Случај „Еразмус“

Судењето за случајот „Еразмус“ беше одржано на 22.02.2017г. Обвинети се шестмина професори од Економскиот факултет во Скопје, за кривичните дела „Примање поткуп“, „Примање награда за противзаконито влијание“, „Злоупотреба на службена положба и овластување“ и „Давање поткуп“. Судењето беше одложено со образложение за нарушена здравствена состојба на еден од обвинетите во постапката, за што беше приложена и медицинска документација.

Проширена истрагата за предметот „ТИТАНИК“

Обвинителката Катица Јанева од СЈО извести дека се проширува истрагата за случајот „Титаник“ во кој сега осомничени се вкупно 17 лица. Меѓу нив има нови осомничени, а некои веќе се дел од истрагата, но ним им се ставаат на товар нови кривични дела. Во „Титаник“ осомничени се поранешни високи функционери на ВМРО-ДПМНЕ за изборни нерегуларности.

Пратеници кои во исто време се министри поднеле различни имотни листови до ДКСК

Новоизбраните пратениците ја испочитуваа законската обврска за поднесување на анкетни листови и изјави за имотната состојба до ДКСК. Сепак, некои од пратениците поднеле и анкетни листови како министри, а од листовите може да се согледа несовпаѓање на прикажаните податоци на двата анкетни листови.¹³

III ТЕМЕЛНИ ПРАВА

Слобода на изразување и плурализам во медиумите

На 28 февруари, за време на собирот на граѓани „За заедничка Македонија“, беше нападна дел од новинарската екипа на електронскиот медиум А1ОН. Еден новинар и еден снимател биле напаѓани со „тупаници по глава и по телото“, а дел од демонстрантите ја искршиле и нивната камера. Бидејќи „организаторот на протестот“ не успеал да ги „заштити медиумските работници“,

¹³http://www.dksk.org.mk/imoti_2/index.php?search=2&ime=%D0%9D%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0&prezime=&funkcija=&institucija=

од А1ОН најавија дека ќе поднесат пријава против иницијативата „За заедничка Македонија“ и „ќе бара надомест на штета за дивјачкото и примитивно однесување.“

Со реакции за осуда на нападот и барање да се гонат сторителите, настапија повеќе институции што работат во областа на медиумите. Агенцијата за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, најостро го осуди нападот, истакнувајќи дека: „Безбедноста и животот на медиумските професионалци во ниту еден случај не смеат да бидат загрозени. Напротив, ним секогаш треба да им биде овозможено непречено да известуваат за сите настани и случувања, а особено во општествено-политички мигови кои се од исклучителна важност.“¹⁴ Советот за етика во медиумите на Македонија го осуди настанот наведувајќи „Ова не е изолиран инцидент, а трендот на насилство и попречување на работата на новинарите и медиумските работници продолжува да биде сериозен проблем“.¹⁵ Претседателот на Здружението на новинари на Македонија, Насер Селмани, одговорноста за ова насилство ја лоцираше кај лидерот на ВМРО-ДПМНЕ, Никола Груевски. Потсетувајќи дека за време на владеењето на Груевски, во затвор беа однесени двајца новинари, имаше 40 напади врз новинари и беше затворена А1 телевизија.

Од страна на Министерството за внатрешни работи беа приведени 12 лица под сомнение за насилство врз новинарот и снимателот од А1ОН, а Агим Нухиу министерот за внатрешни работи истакна дека: „Ќе се казнат сите обиди за нарушување на јавниот ред и мир. Апелирам до сите граѓани да се воздржат од секаков вид насилство и кршење на законските и уставните вредности.“

Право на здружување

Во соопштение од 28 јануари 2017 година на ВМРО-ДПМНЕ беше наведено: „СДСМ и СОРОС се надеваа дека со пари и со помош од надвор ќе ја изиграат волјата на народот, ќе се дограбат до власт и ќе продолжат со својот деструктивен поход, минувајќи неказнето. На 11-ти декември народот им стави крај на ваквите мрачни фантазии на СДСМ и СОРОС“.¹⁶ Лидерот на оваа партија, Никола Груевски, изјави дека: „Ќе се бориме за десоросоизација на Република Македонија и за јакнење на независен граѓански сектор кој нема да биде под ничија контрола. Ќе се пристапи кон регулирање на областа на функционирање на невладините организации по теркот на најнапредните демократии во светот.“¹⁷

Овој амбиент на политичко непријателство кон дел од општествените групи на македонското граѓанско општество, во февруари доведе до потреба од заедничка реакција на 127 здруженија на

¹⁴ http://www.avmu.mk/index.php?option=com_content&view=article&id=3161%3A-1&catid=88%3Asoopstenija-media&Itemid=313&lang=mk

¹⁵ <http://semm.mk/2015-05-23-11-45-15/259-soopstenie-01-03-17>

¹⁶ <http://vecer.mk/makedonija/vmro-dpmne-sleduva-vreme-na-desoroizacija>

¹⁷ <http://mk.voanews.com/a/macedonia-politics/3694205.html>

граѓани, со која се потенцираше „потребата од заштита, зачувување и унапредување на граѓанското општество, наспроти заканите кон него, но и да ги отфрлиме неоснованите напади и лаги на кои е изложено.“ Потребата од тоа да се одбрани граѓанското општество, „значи одбрана на соживотот на граѓаните со различни етнички припадности, одбрана на заложбите за повисок животен стандард, одбрана на борбата против корупцијата, одбрана на праведното судење, одбрана на слободата јавно да го кажеме она што го мислиме, одбрана на еднаквиот третман во болниците, одбрана на образованието во кое никој нема да биде дискриминиран, одбрана на солидарноста и помошта што ја пружаме кон или примаме од нашите сограѓани“.¹⁸

Криминал од омраза

Во текот на месецот Хелсиншкиот комитет регистрираше 17 кривични дела од омраза¹⁹ од кои 14 инциденти се случија во Скопје, 2 во Прилеп и 1 во Битола. Беа нападнати и повредени десетици младинци и дополнително, каменувани 8 штабови на политичката партија СДСМ. Инцидентите во кои беа нападнати младинци се случија во центарот на Скопје (улица Македонија, Транспортен центар, НБРМ, Градски стадион) и автобуските станици на кои застануваат автобуси на ЈСП. Инцидентите вклучуваат каменување на автобус, групни тепачки, но и сериозни напади со ладно оружје. Штабовите на партијата СДСМ беа каменувани во Скопје, Прилеп и Битола. Каменувањето најчесто се случува навечер, односно по полноќ.

¹⁸ <http://soros.mk/mk/Home/NewsAndActivity?newsID=7291&catID=7>

¹⁹ www.zlostorstvaodomraza.mk

